

KOVÁCS BARNABÁS – MANZINGER KRISZTIÁN

A 2009-ES EURÓPAI PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK SPANYOLORSZÁGBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL KATALÓNIÁRA ÉS BASZKFÖLDRE

Spanyolország helyzete ma már kifejezetten érdekesnek nevezhető az autonómia bővítésének a szempontjából. A szerzők a jelen tanulmányban a 2009-es spanyolországi EP-választások elemzésére tesznek kísérletet, különös tekintettel a két legszélesebb autonómiával rendelkező tartományra, Katalóniára és Baszkföldre, melyek szinte egymást licitálják túl azon a téren, hogy melyikük tud több hatáskört szerezni magának Madridtól. Az országos politikától eltérően ezekben a régiókban a legerősebbek a nacionalista pártok, de egymással összehasonlítva a választási eredmények ellentétes irányú tendenciákat rajzolnak ki.

Spanyol EP-választások: maradt a nagy pártok hegemoniája

Spanyolországban 2009. június 7-én tartották az európai parlamenti választásokat. Az országot a 736 fős strasbourg-i törvényhozásban 50 képviselői hely illeti meg.¹ A választások az európai átlagot meghaladó, 44,9%-os részvétellel zajlottak, a mintegy 35,5 millió választópolgárból közel 16 millió járult az urnákhoz. A győztes a Néppárt (Partido Popular) lett 42,12%-kal és 23 mandátummal, míg az örök rivális, a Szocialista Párt (Partido Socialista Obrero Español) 38,78%-ot, vagyis 21 mandátumot szerzett.² A fennmaradó 6 mandátumból 2-2-t szerzett az Európáért Koalíció (Coalición por Europa – CEU) és az IU-ICV-EUIA-BA választási szövetség, 1-1-et pedig a Népek Európája Koalíció (Europa de los Pueblos – EdP), illetve az Unió, Fejlődés és Demokrácia párt (Unión, Progreso y Democracia – UPyD).

Amint az adatokból kiderül, a spanyol eredmények illeszkednek az európai trendbe, melyet a szocialista pártok súlyának visszaszorulása és a jobb-közép pártok előretörése jellemez.³ Az európai parlamenti választásokon való részvételi arány csökkenése a választói érdektelenség mellett az uniós kérdésekre adandó valódi válaszok hiányának számlájára írható, melyek hiányoztak a pártok programjából.⁴ Sajnálatos módon a közeli spanyol EU-elnökség sem hozta lázba a szavazókat.

A CpE – a galíciai nemzeti párt (BNG) kivételével – a 2004-es EP-választásokon indult *Galeusca – Pueblos de Europa* elnevezésű koalíció pártjait tömörí-

tó pártszövetség: a katalán CiU (Konvergencia és Unió) pártszövetséget, amely a katalán nemzeti-liberális CDC-ből és a katalán keresztényszocialista UDC-ből áll, a baszk nemzeti PNV-t, a valenciai nemzeti blokkot (BLOC), a Baleár-szigeteki Mallorcai Unió-t, a kanári szigeteki Kanári Koalíciót, illetve az Andalúziai Pártot, vagyis közel valamennyi fontos, nem erősen baloldali irányultságú regionális pártot tömörítette. A pártszövetség 5,1%-os eredménnyel egy katalán (CDC) és egy baszk (PNV) jelöltet küldhetett a választók döntése alapján az EP-be, akik a liberális, illetve az európai demokraták frakciójában fognak tevékenykedni. A Lisszaboni Szerződés hatályba lépése után az UDC egy képviselője is mandátumhoz jut, aki várhatóan a néppárti frakciót fogja gyarapítani, vagyis a katalán CiU pártszövetségnek 2 képviselője lesz Strasbourghban a Spanyolországot megillető 54-ből.⁵

1. táblázat – 2004–2009-es EP-választási eredmények Spanyolországban⁶

2004				2009			
Jelöltek	Szavazatok		Képviselők száma	Jelöltek	Szavazatok		Képviselők száma
PSOE	6 741 112	43,46%	25	PP	6 670 232	42,12%	23
PP	6 393 192	41,21%	24	PSOE	6 141 784	38,78%	21
GALEUSCA	798 816	5,15%	2	CEU	808 246	5,10%	2
IU-ICV-EUiA	643 136	4,15%	2	IU-ICV-EUiA-BA	588 248	3,71%	2
EdP	380 709	2,45%	1	UPyD	451 866	2,85%	1
CE	197 231	1,27%	0	Edp-V	394 938	2,49%	1
OTROS	263 072	2,31%	0	OTROS/egyéb	879 833	4,95%	0
Választott képviselők száma			54	Választott képviselők száma			50

2009-es EP-választás eredménye Katalóniában

Katalónia politikai élete hagyományosan többpárti, a jelenlegi, 2006-os tartományi választások után megalakult tartományi gyűlést 6 párt alkotja: CiU, PSC, ERC, PPC, ICV-EUiA, illetve a C. A CiU (Konvergencia és Unió) két párt, a Katalóniai Demokratikus Konvergencia (CDC) és a Katalóniai Demokratikus Unió koalíciójából jött létre 1978-ban, és 1980–2003 között Katalónia kormányzó ereje volt. A párt jobbközép-keresztény politikát folytat, erős katalán nemzeti jelleggel – egyszerre szólítva meg a széles körű autonómiát és a teljes függetlenséget kívánó szavazókat.⁷ Programjának központjában a kantonizált, többnemzetiségű Spanyolország áll. A mérsékelt katalán nacionalizmust képviselő párt álláspontja szerint az igazi megoldást az ország föderalizálása jelentené.⁸

2003 után ellenzékbe szorult a baloldali pártokkal szemben, de 2006-ban az új autonómia-statútum kidolgozása érdekében összefogott a PSC-vel. A katalán kormány bukását követő 2006-os regionális választásokon hiába szerezte

meg a legtöbb szavazatot (31,5%), mégsem tudott kormányt alakítani. A 2008-as spanyol választásokon országos szinten 3%-ot ért el és 11 képviselőt küldhetett Madridba, a 350 fős *Cortes*ba.

Az ERC (Baloldali Köztársasági Katalónia) 1931-ben alakult Barcelonában, ám 1939-ben betiltották. 1975-ben újra engedélyezték működését, pártprogramját az 1993-as kongresszusán elfogadott princípiumok jelentik: baloldaliság, köztársaság (Spanyolország ma alkotmányos monarchia), illetve Katalónia. A párt hagyományosan vidéki közegben erős, és kifejezetten gyenge Barcelonában. 2006-ban elégtelennek tartva a megszerzett jogokat – többek között arra hivatkozva, hogy az új Statútum nem ismeri el a katalánokat nemzetként, illetve nem biztosítja a szükséges pénzügyi hatásköröket – nem támogatta a Statútumról szóló népszavazást, mely alacsony, 49,4%-os részvétel mellett zajlott, és az igen szavazatok meggyőző fölényt hozta: 73% igen, 20,8% nem, 6,2% érvénytelen.⁹ Ez szakításhoz vezetett a PSC-vel, ami miatt megbukott a katalán kormány, és előrehozott választásokat kellett tartani 2006-ban. A választásokat követően ismét a kormány tagja lett, amelyet három baloldali párt alkot: PSC-ERC-ICV. Az ERC Katalóniában 2004-2005 táján érte el legjobb választási eredményeit, azóta támogatottságuk nagyjából megfeleződött, de még így is messze felette van a 2000 előtti eredményeiknek. A 2008-as spanyol választásokon 1,2%-ot szerzett a párt országosan, Katalóniában a voksok 7,8%-a esett rájuk, ezzel pedig 3 képviselőt küldhetett Madridba.

A PSC (Katalán Szocialista Párt) 1978-ban alakult és hagyományosan a PSOE-vel működik együtt az országos politikában, ám megőrizte szervezeti önállóságát. A párt erős a városokban, valamennyi tartományi székhelyet irányítja, így Barcelonát is. A 2003-as katalán választásokon hajszálnyival legyőzte a CiU-t és a másik két baloldali párttal (ERC és ICV-EUiA) együtt alakított kormányt. A kormány 2006-os bukását követően megrendezett választásokat hiába nyerte meg a CiU, ismételten hárompárti baloldali koalíció alakult. Jelenleg a spanyol kormány két minisztere is a PSC-ből került ki: a védelmi, illetve a munkaügyi és a bevándorlási.

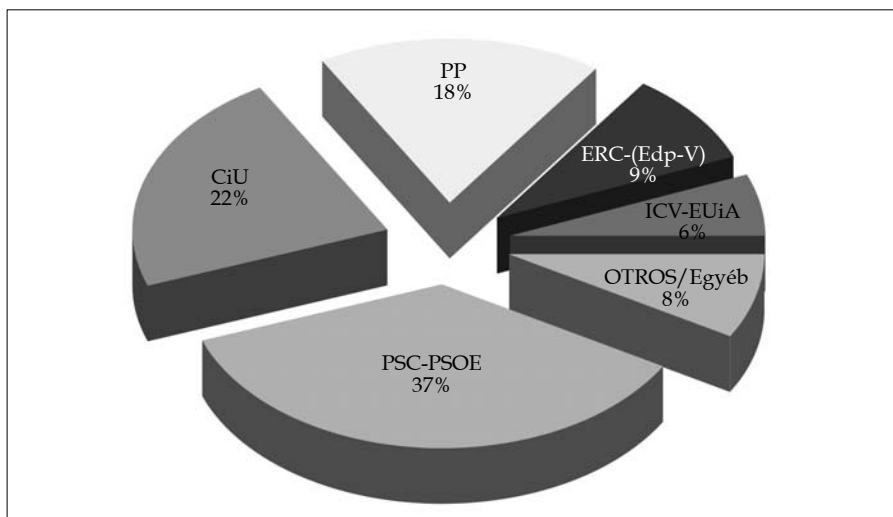
A jobbközép, spanyol irányultságú PPC (Katalóniai Néppárt) 1989-ben alakult, és a Néppárt (PP) fiókszervezeteként működik. Kifejezetten Barcelonában erős, politikájára pedig az jellemző, hogy elutasít minden olyan törekvést, amely az 1978-as alkotmányban kifejezetten le nem írt jogkörökre irányuló katalán – vagy baszk – hatásköri terjeszkedésre irányul. A legkritikusabban állt hozzá a 2006-os alkotmánymódosításhoz, s miként a PP országos szinten a madridi Cortesban, úgy a PPC a barcelonai törvényhozásban utasította el a szöveget, illetve a Katalóniában tartott népszavazáson ellene mozgósított.¹⁰ A regionális választásokon rendre 10-12% körüli eredményeket ér el, míg a spanyol országos választásokon 15-16%-ot, vagyis lényegesen jobb eredményeket.

Az ICV-EUiA (Kezdeményezés a Zöld Katalóniáért–Egyesült Bal és Alternatíva) egy 2003-ban alakult baloldali katalán pártkoalíció, amely hagyományos szövetségese a másik két baloldali katalán pártnak, akikkel jelenleg is kormányt alkot. A 2006-os katalán választásokon 9,5%-ot szerzett, míg a 2008-as spanyol választáson az Egyesült Baloldal (IU) szövetségeseként indult, és a közösen megszerzett két képviselői hely egyikét kapta Madridban.

A C (Ciudadans – Állampolgárok Pártja) viszonylag új párt, 2006-ban alapították Barcelonában katalán értelmiségiek a baszk és katalán nacionalizmussal szembeni tiltakozásként, egy szabadelvű, eutanáziát, könnyű drogokat és az abortuszt legalizálni kívánó, önmagát balközépen elhelyező pártként. A szinte csak Barcelonában és környékén szavazatokat gyűjtő párt a 2006-os tartományi választásokon 3%-os eredményt ért el, és bekerült a barcelonai törvényhozásba, azonban a 2008-as spanyol választásokon 1% alatt teljesített, míg 2009-es EP-választásokon a párt már nem indult a belső életét nehezítő viták miatt.

Katalóniában a 2008. évi spanyol parlamenti választásokat a PSC nyerte mind a négy tartományban, összesen 25 képviselői helyet szerezve a Katalóniára jutó 47-ből. Második helyen a CiU végzett 11 mandátummal, míg az ERC 6,6%-os eredménnyel 3 képviselőt küldhetett a Cortesba. Az ICV-EUiA mindössze Barcelonában jutott 1 mandátumhoz 5,6%-os eredménnyel. A PPC Barcelonában, Léridában és Tarragonában szerzett összesen 7 mandátumot, mindhárom tartományban 15-17% körüli eredményt érve el. A szenátusba a baloldali katalán szövetség (PSC-ECR-ICV-EUiA) 16 szenátora jutott be, míg a CiU 7 szenátori helyet szerzett meg, így 23 katalán szenátor van a 264 fős madridi felsőházban.¹¹

1. grafikon – 2009. évi katalán EP-választási eredmények

A 2009-es EP-választásokon a részvételi arány Katalóniában lényegesen elmaradt az országos átlagtól (44,9%), mindössze 36,9%-ot ért el. Legmagasabb Barcelona tartományban volt, ám ott is mindössze a választópolgárok 37,5%-a járult az urnákhoz.¹² Katalóniában a PSC nyerte a választásokat a szavazatok 36%-ával, míg a CiU 22,4%-ot szerzett. Harmadik a PPC lett 18%-kal, negyedik az ERC 9,2%-kal, majd a ICV-EUiA következik a maga 6,1%-os eredményével.¹³

A 2004-es EP-választáshoz képest lényeges az eltérés: a PSC közel 200 000 szavazatot veszített – és az akkori közel 43%-os eredménye is jelentősen csökkent –, míg a CiU több mint 70 000 szavazatot nyert, 5%-ot javítva az eredményén, és ezzel második lett Katalóniában. A 2004-ben második helyezett PPC bár 23 000 szavazatot veszített, az alacsonyabb részvétel miatt fél százalékkal jobb eredményt ért el, de ezzel is a harmadik helyre szorult a CiU előretörése miatt. Az ERC támogatottsága jelentősen csökkent, szavazatai több mint egynegyedét elveszítette, hasonlóan az ICV-EUiA-hoz. Megjegyzendő, mivel a 2006-os Statútum tárgyalásai során nem teljesítették azt a katalán kérést, hogy az EU parlamenti választásokon Katalónia önálló választókerületet alkosson, jelenleg az egész ország – Magyarországhoz hasonlóan – egy választókerületet képez.¹⁴

2. táblázat – 2004–2009-es EP-választási eredmények Katalóniában¹⁵

2004			2009		
Jelöltek	Szavazatok		Jelöltek	Szavazatok	
PSC (PSC-PSOE)	907 121	42,85%	PSC-PSOE	708 888	36,00%
PP	377 104	17,81%	CiU	441 810	22,44%
CiU	369 103	17,44%	PP	354 876	18,02%
ERC	249 757	11,80%	ERC-(Edp-V)	181 213	9,20%
ICV-EUiA	151 871	7,17%	ICV-EUiA	119 755	6,08%
OTROS/Egyéb	50 349	2,93%	OTROS/Egyéb	105 204	8,26%
Összesen		100%	Összesen		100%

Ha tartományi szinten nézzük az eredményeket, akkor a helyzet még érdekesebb, ugyanis Katalónia 4 tartományából kettőben: Gironában és Léridában a CiU nyert. Az előbbiben (Girona) a megszerzett 29,99%-kal egy hajszállal előzte meg a PSC-t, amely 29,72%-ot szerzett.¹⁶ Említésre érdemes, hogy 2004-ben itt a PSC 35% felett szerzett, míg a CiU csak 24,9%-ot, vagyis az átrendeződés, a PSC térvesztése jelentősnek nevezhető. A harmadik helyezett, csakúgy, mint 2004-ben, idén is az ERC lett, bár mind szavazatszámában, mind arányaiban jelentős, körülbelül a korábbi eredménye egyharmadát kitevő veszteséget volt kénytelen elkönyvelni. A tartományban a PPC negyedik lett, bár némileg kevesebb szavazatot kapott, mint 5 éve, az arányát mégis javította. Az ICV-EUiA szintén veszített korábbi eredményéhez képest.

Léridában (Lleida) az átrendeződés radikálisabb: a 2004-ben első helyezett PSC szavazatai egyharmadát elveszítve a második helyre szorult vissza

– 35,6%-ról 28,1%-ra esett a támogatottsága – az abszolút számokban is megerősödő CiU-val szemben, amely 25,2%-ról 31%-ra növelte szavazatarányát.¹⁷ Itt a PPC a harmadik helyen végzett a 2004-es hasonló, 17% körüli eredménnyel. Az ERC 15%-ról 12%-ra esett vissza úgy, hogy a 2004-es szavazatainak mintegy harmadát elveszítette. Az ICV-EUiA is visszaszorult, mintegy fél százalékot veszített támogatottságából – 4,1%-ról 3,6%-ra.

Barcelonában hasonló tendenciák mutatkoznak, s bár a PSC nyert a tartományban, a 2004-es 44,6%-os eredményéből 37,4% maradt, ami abszolút számokban mintegy 150 000-es szavazatvesztést jelent.¹⁸ A 2004-ben második helyezett PPC a harmadik helyre esett vissza, s bár 20 000 szavazatot veszített, ez 0,4%-kal jobb szavazatarányt jelentett a párt számára, mint a 2004-ben elért eredmény. A szavazás nyertese itt is a CiU, amely abszolút számokban 60 000 szavazatot nyert, és 310 000 szavazatot begyűjtve 20,8%-os eredményt produkált, s ezzel másodikként végzett. Az ERC és az ICV-EUiA itt is jelentősen meggyengült.

Tarragonában is megőrizte első helyét a PSC, ám szavazatai majdnem egyötödét elveszítve támogatottsága 40,3%-ról 34,9%-ra esett, míg a második CiU 18,6%-ról 23,6%-ra növelte arányát.¹⁹ A PPC bár abszolút számokban veszített támogatottságából, mégis növelni tudta szavazatarányát. Az ERC és az ICV-EUiA itt is jelentősen meggyengült.

Az általános tendencia a 2004-es EP-választással összevetve Katalóniában a PSC meggyengülése és a CiU előretörése mind százalékos arányszámban, mind a szavazatok számában. Arányát javítani tudta a PPC is, amely azonban egyre inkább leszakadni látszik a második CiU-tól. A másik két baloldali párt, az ERC és az ICV-EUiA szintén érezhető veszteségeket szenvedett a június 7-én tartott választásokon is. Mivel a CiU és a PPC bár jobboldali pártok, mégsem szövetségesei egymásnak – hiszen az egyik a katalán, a másik a spanyol jobboldalt képviseli –, Katalónia vezető ereje továbbra is a baloldal, amelynek azonban a pozíciója az elmúlt időszakok választási eredményeit látva jelentősen gyengült a korábbiakhoz képest. Mégis – hagyományosan a nem regionális választásokhoz – jobb eredményt ért el az EP-választáson a három baloldali párt együttesen, mint a 2006-os katalán parlamenti választáson. A másik oldalról elmondható, hogy bár a CiU jelentősen megnövelte támogatottságát 2004-hez képest, az mégis messze elmarad a 2006-os katalóniai regionális választáson elért 31,5%-tól. Az eredményeket értékelve úgy tűnik, mintha a választópolgárok kevésbé tartanák alkalmasnak a CiU-t érdekeik képviseletére külföldön vagy Madridban, mint a saját ügyeik intézésére helyben. További elgondolkodtató tény, hogy a PPC hagyományosan sokkal jobban teljesít nemzeti- és EP-választásokon, mint a regionálisakon – azaz a helyi kormányzásra „alkalmatlannak” minősül –, és ez a tendencia továbbra is töretlen. Összegezve elmondható, hogy a katalán EP-választások a jobbközép pártok előretörését és a balközép pár-

tok pozícióinak relatív gyengülését eredményezték, jelentős számú kispárti szavazatnövekedés mellett.

A 2009-es EP-választások Baszkföldön

Spanyolország 19 autonóm közössége közül kettőben hivatalos nyelv a baszk, ám a két terület között jelentős különbség van: míg Baszkföldön erős a baszk nacionalizmus, addig Navarrában kifejezetten gyenge, és ez alapvető befolyással van a két tartomány politikai életére.²⁰ Baszkföld tartományi parlamentje a legsokszínűbb a mai Spanyolországban: a 2009. márciusi regionális választásokat követően 7 párt kapott benne helyet, és itt nem érzékelhető – hasonlóan az olyan erős regionális, nemzeti gyökerekkel rendelkező régiókhoz, mint Katalónia is – a két nagy párt nyomasztó fölénye a törvényhozásban (a PSOE és a PP összesen 44.8%-ot szerzett a 2009. márciusi tartományi választáson, és a 2008. márciusi spanyol választáson is csak 56,6%-ot kaptak ketten együtt).²¹

A regionális parlamentben a legtöbb székkal az 1895-ben alapított kereszténydemokrata Baszk Nemzeti Párt (PNV), Baszkföld hagyományosan legerősebb pártja rendelkezik, amely 38,6%-ot szerzett a 2009. márciusi regionális választásokon. A folyamatosan a legtöbb, de egyre csökkenő számú és arányú szavazatot szerző PNV azáltal, hogy hagyományos szövetségesei, a nacionalista Baszk Szolidaritás (EA) és a Baszk Zöldek – Egyesült Baloldal (Ezker Batua – EB) kifejezetten rosszul szerepeltek, elvesztette koalíciós partnereit, és 30 év után először nélküle alakult meg a kormány. A 2008-as spanyol parlamenti választásokon elért eredménye is gyengébb az előzőnél (27,1%), a madridi Cortesbe a korábbi 7 helyett 6 képviselőt küldhetett. A PNV 1991–2008 között a PP szövetségese volt, azonban 2008 októberében szakítottak a madridi törvényhozásban a költségvetés elfogadásával kapcsolatban keletkezett vitájuk miatt.

A szociáldemokrata Baszk Szolidaritást (Eusko Alkartasuna – EA) 1987-ben alapították a PNV-ből kivált tagok, ennek ellenére állandó szövetségese és kormánypartnere volt a PNV-nek, ám a 2009-es tartományi választáson önállóan indulva csak 3,7%-ot szerzett, amely mindössze 1 mandátumot jelent a korábbi 7 helyett.²² A 2008-as spanyol választásokon a párt csak 4,5%-ot szerzett Baszkföldön, s ez nem volt elegendő a madridi mandátumszerzéshez.

A PSOE regionális tagszervezete, az 1977-ben alapított PSE-EE (Baszkföld Szocialista Pártja) jelentősen megerősödött a márciusi regionális választáson, a 2005-ös 22,7%-os eredményéhez képest 30,7%-ot ért el – amely azonban lényegesen rosszabb az egy évvel korábban a spanyol választásokon elért 38,1%-nál –, és ezzel megszerezte a képviselői székek egyharmadát. Ebben a helyzetben megállapodást kötött a feleannyi mandátumot szerző, országo-

san örök rivális Néppárttal – amely érdekelt volt abban, hogy a PNV ne jusson kormányra –, illetve megegyezéssel biztosította azt, hogy a tartományi képviselőházban az UPyD és az EB bejutott képviselői nem szavaznak *ellene*.

A PP 14,1%-ot kapott a regionális választáson, amely rosszabb szereplést jelent, mint a 2005-ös, és két képviselői hellyel kevesebbet is kapott. 2005-ben az erőviszonyok sokkal kiegyenlítettebbek voltak a fő riválissal, a PSE-EE-vel, az 18, míg a PP 15 mandátummal rendelkezett (2009-ben 25–13 volt a mandátum megoszlása). A 2008-as országos választáson a párt szintén lényegesen jobban szerepelt: 18,5%-os szerzett.

A 2000-ben alapított szocialista és baszk függetlenségpárti Aralar 2005 óta a baszk törvényhozás tagja, és a 2009-es regionális választáson jelentősen megerősödve a korábbi 1 mandátuma helyett 4-et szerzett. A párt döntően regionális és önkormányzati szinten van jelen, az országos politikába nem tud beleszólni, és sem a madridi, sem a strasbourg-i törvényhozásba nem tud bekerülni, 2008-ban Baszkföldön 2,7%-ot ért el, míg a 2009-es tartományi választásokon 6,05%-ot.

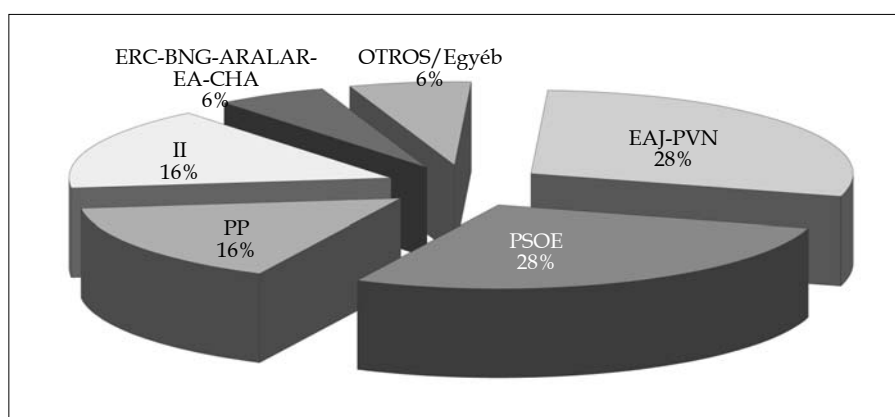
A Baszk Egyesült Bal (EB) az 1986-ban, a Spanyol Kommunista Párt hanyatlása idején alapított kommunista és zöld irányultságú Egyesült Baloldal (IU) spanyol gyűjtőpárt baszkföldi tagja. Az 1990-es évek végén az IU támogatottsága országosan hanyatlani kezdett, a 2008-as spanyol választáson már csak 1-1 képviselőt tudtak bejuttatni a katalán ICV-EUiA-val kötött választási koalícióval elért 3,7%-os eredménnyel. Támogatottságuk csökkent Baszkföldön is, ám a 2009. márciusi 3,5%-os eredményével 3 képviselőt küldhetett az EB a baszk törvényhozásba, azonban a madridi parlamentből kimaradt a 2008 márciusában elért 4,5%-os eredménnyel.

Az UPyD (Unió, Fejlődés és Demokrácia) 2007 szeptemberében alakult a baszkföldi San Sebastiánban, a két nagypárt (PSOE és PP) politikája elleni tiltakozásul. Politikai világvégük az egyéni szabadságra és egyenlőségre épít, a szeparatizmust elutasítják, az állam felfogásában a spanyol jobboldalhoz állnak közelebb. Egyik legfontosabb célkitűzésük az 1978-as alkotmány alapján a hatáskörök világos elkülönítése annak érdekében, hogy a további regionális jogkövetelések elkerülhetővé váljanak (L. Katalónia 2006-os alkotmánymódosítását). A párt a 2008. márciusi spanyol általános választásokon 1,2%-ot szerzett Baszkföldön, ám alig egy évvel később, 2009 márciusában 2% feletti eredménnyel 1 képviselőt küldhetett a baszk tartományi parlamentbe.

A 2009-es EP-választásokat Baszkföldön a PNV nyerte 28,54%-kal úgy, hogy mind szavazatszámában, mind arányban elveszítette 2004-es támogatóinak egyötödét.²³ A második helyen 27,78%-kal a PSOE (PSE-EE) végzett, némileg elmaradva 2004-es 28,2%-os eredményétől. Harmadik helyen a PP végzett, ám 21%-os támogatottsága 16%-ra csökkent. A negyedik helyen a szélsőbaloldali Internacionalista Kezdeményezés-Népek Közötti Szolidaritás (Iniciativa Internacionalista – II-SP) végzett 16%-os eredménnyel. Az ötödik

helyen egy kifejezetten baloldali, de nacionalista pártokból álló szövetség végzett, amelynek a tagjai a baszk EA és Aralar, a katalán ERC, a BNG (Galíciai Nemzeti Blokk) és a CHA (Aragóniai Chunta) voltak. Ez a pártszövetség a Népek Európája – Zöldek szövetség tagjaként vett részt a választásokon, és az országosan szerzett 395 000 szavazat több mint 10%-át Baszkföldön gyűjtötték be, de jól szerepeltek Navarrában is, ahol 7%-ot kapott a lista. A szintén baloldali EB csak hatodik lett, a 2004-ben elért 4,2%-os eredményéhez képest jelentősen gyengébb, 1,8%-os arányával.

2. grafikon – 2009. évi baszk EP-választási eredmények

3. táblázat – 2004–2009-es baszk EP-választási eredmények

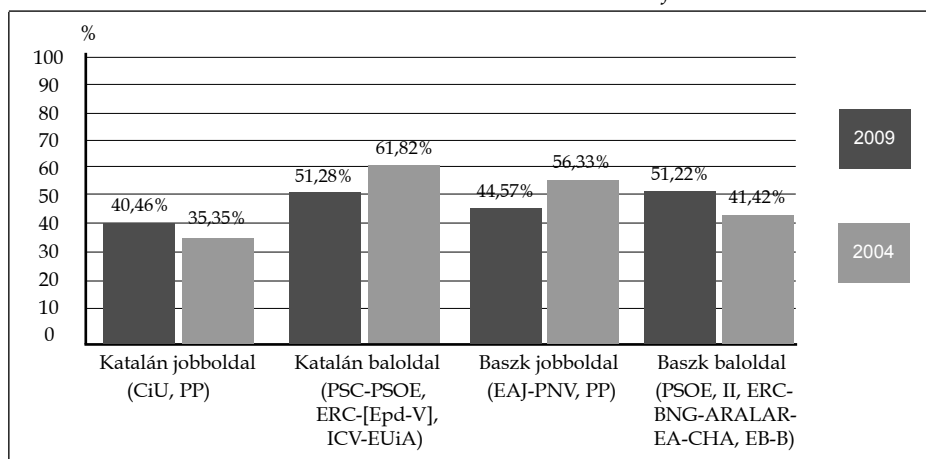
2004			2009		
Jelöltek	Szavazatok		Jelöltek	Szavazatok	
EAJ-PNV	249 143	35,28%	EAJ-PNV	208 432	28,54%
PSOE	199 341	28,23%	PSOE	202 885	27,78%
PP	148 617	21,05%	PP	117 057	16,03%
EA	54 825	7,76%	II	116 827	16,00%
EB-IU	29 461	4,17%	ERC-BNG-ARALAR-EA-CHA	41 140	5,63%
ARALAR	8 891	1,26%	EB-B	13 229	1,81%
OTROS	11 665	2,25%	OTROS	25 431	4,21%
Összesen		100%	Összesen		100%

A tartományi eredményeket megnézve a kép még érdekesebb: Guipúzcoában a PNV jelentősen meggyengült, a 2004-ben elért 32%-ból 24,5% maradt, míg a PSE-EE ennél szerényebb mértékben veszítve szavazataiból 26,2%-kal győzött.²⁴ Az II-SP 23,7%-kal harmadik lett, de az EA-Aralar-ERC-BNG-CHA koalíció is 8% felett végzett, míg a PP csak 12%-ot kapott. Álaváiban, miként 2004-ben, most is a PSEEE győzött 31% feletti eredménnyel, azonban a második helyezett PP és a harmadik PNV jelentősen, 4-5%-ot veszítve gyengült meg.²⁵ Az II-SP közel 11%-ot szerzett, míg az EA 2004-ben

egymaga több szavazathoz jutott, mint 2009-ben az a koalíció, amelynek részese volt.

A PNV egyedül Vizcaya tartományban győzött, ám a 2004-ben elért 39,7%-os eredményéhez képest jelentősen, 33%-ra visszaesve.²⁶ A második helyezett PSE-EE ugyanazt a szavazatmennyiséget hozta, mint öt éve, és a két baloldali szövetség Álavához hasonlóan itt is gyengébben szerepelt, mint Baszkföldön összességében. A PP szintén jelentős veszteségeket volt kénytelen elkönyvelni.

4. táblázat – Tendenciák Katalóniában és Baszkföldön²⁷

Láthatóan Baszkföldön jelentős a baloldali politikai erők előretörése. A legnagyobb baloldali párt, a PSOE helyi szervezete, a PSE-EE alig szerzett kevesebb szavazatot, mint öt éve, ezért nagy valószínűséggel máshonnan vándoroltak a szavazók a kommunista és a nacionalista baloldali pártszövetségekhez. A legnagyobb meglepetést az II-SP eredménye jelenti, amely dacára a szavazást éppen csak megelőző bírósági hercehurcának, nagyon jó eredményt ért el – az országos eredmény több mint fele Baszkföldről származik –, ami azt mutatja, hogy komoly táptalaja van Baszkföldön a kommunista ideológiának.²⁸ Érzékeny veszteségeket könyvelhettek el a jobboldali pártok: mind a baszk PNV, mind a PP támogatottsága jelentősen csökkent.

Konklúzió

Úgy tűnik, hogy Katalóniában és Baszkföldön egymással némileg ellentétes folyamatok zajlanak. A két régió az ország legerősebb – a spanyoltól elkülönült – identitással rendelkező területe, ami az önkormányzati jogokért folytatott versenyfutásban és a nacionalista pártok hagyományosan jó szereplésében is

tetten érhető. Ebben a két régióban nem érvényesek az országos tendenciák: a PSOE és a PP együttes támogatottsága messze elmarad az országos szinttől, és meglehetősen erősek azok a pártok, amelyek országos szinten csak kis súlyúak – bár például kormányalakításnál könnyen válnak a mérleg nyelvécé.

Mindkét régióban erős a baloldal, viszont lényeges különbség, hogy a baloldal – főként a radikális baloldal – Baszkföldön előretörőben van, ami a hagyományosan erős jobboldali, nemzeti pártok lényeges térvesztésével jár.

Katalóniában a helyzet épp fordított, a keményebb baloldali pártok, például az ERC, az ICV-EUiA egyre rosszabbul szerepelnek és marginalizálódnak, és a PSC támogatottsága is csökken. A katalánoknál a jobboldal erősödése figyelhető meg, amelyből a legnagyobb rész a katalán CiU-ra esik, de az eszmei ellenfél PPC is részesül belőle – azonban még ezzel együtt sem szerepel olyan jó eredményekkel a választásokon, mint a PNV Baszkföldön.

Közös jegy azonban a két tartomány között, hogy a választók a regionális szavazásokkor nagyobb hajlandósággal szavaznak a katalán és baszk pártokra, mint országos vagy európai választásokon.

Jegyzetek

- ¹ A Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével ez a szám 54-re emelkedik a majdani 751-ből (Lisszaboni Szerződés 9a cikk, 2. bekezdés).
- ² A 2008. márciusi spanyol parlamenti választásokat a PSOE nyerte 43,6%-kal, míg a PP 40,1%-ot szerzett. Spanyolországban 1982 óta a két legnagyobb politikai erő minden választáson együtt 80-85% körüli eredményt ér el, a fennmaradó voksokon regionális pártok, illetve szélsőbaloldali pártok osztozkodnak.
- ³ Almunia, Joaquín: La coalición proeuropea. *El País* <http://www.elpais.com/articulo/opinion/coalicion/proeuropea/elpepiopi/20090623elpepiopi_4/Tes> (letöltve: 2009.07.31)
- ⁴ Molinero, Petra: Los días después. *La Vanguardia.es* <<http://www.lavanguardia.es/lv24h/20090716/53745923213.html>> (letöltve: 2009.07.31)
- ⁵ A maradék plusz három helyből egy jut majd a győztes PP-nek és kettő a PSOE-nek.
- ⁶ Forrás <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE99999TO.htm>>. (letöltve: 2009.07.31.)
- ⁷ Kovács Barnabás – Manzinger Krisztián: Katalónia bővülő autonómiája Spanyolországban belül. *Debreceni Szemle* 2008/1, 43–60 p.
- ⁸ Domonkos Endre: *Katalónia mint regionális autonóm közösség – egy európai példa*. (Budapest, TLI Tanulmányok 78, 2006) 14. p.
- ⁹ Katalóniában szélesebb autonómia mellett döntöttek. *Népszabadság* 2006. június 19.
- ¹⁰ Az 50%-tól alig elmaradó részvétellel lezajlott 2006. június 18-i népszavazáson a szavazók mintegy 20%-a szavazott nemmel, amit a PP is javasolt tagjainak arra hivatkozva, hogy a biztosított jogok túl széles körűek.

- ¹¹ A szenátus 208 tagját a választópolgárok választják, 56-ot pedig a regionális törvényhozások delegálnak. A baloldali katalán szövetség 12 szenátorát választották meg, míg 4-et küldött a barcelonai tartománygyűlés, a CiU 4 szenátora nyert mandátumot és 3 kinevezett helyet kapott.
- ¹² Forrás: <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09999CM.htm>>, illetve <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09089PR.htm>>.
- ¹³ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09999CM.htm>>.
- ¹⁴ Kovács-Manzinger: *i.m.*
- ¹⁵ Forrás: Európai Tudományos Oktatási és Kutató Intézet.
- ¹⁶ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09179PR.htm>>.
- ¹⁷ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09259PR.htm>>.
- ¹⁸ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09089PR.htm>>.
- ¹⁹ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE09439PR.htm>>.
- ²⁰ Navarrában a Baszkföldön egymással rivalizáló baszk pártok választási koalícióban indulnak Nafarroa Bai (Navarra Igen) néven, s így értek el a 2008-as spanyol választáson 18,5%-os regionális eredményt, amely 1 képviselői helyet biztosított számukra Madridban. A koalícióban az Aralar, a PNV, az EA és a Batzarre vesz részt.
- ²¹ Az országos eredményeik együttesen majdnem három évtizede 80-85% körül van, mint korábban említettük.
- ²² 2005-ben választási koalícióban indult a PNV-vel.
- ²³ Az eredményeket L. <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE14999CM.htm>>.
- ²⁴ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE14209PR.htm>>.
- ²⁵ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE14019PR.htm>>.
- ²⁶ <<http://elecciones.mir.es/europeas2009/resultados/99PE/DPE14489PR.htm>>.
- ²⁷ Forrás: Európai Tudományos Oktatási és Kutató Intézet.
- ²⁸ Az II-SP-t a Legfelsőbb Bíróság 2009. május 16-án betiltotta, ám az Alkotmánybíróság május 22-i döntése ezt hatályon kívül helyezte, s engedélyezte, hogy induljon az EP-választáson. Az II-SP országosan mintegy 178 000 szavazatot szerzett (1,12%), ebből 117 000-et Baszkföldön és 23 000-et Navarrában, vagyis a párt az országos szavazatainak majdnem 80%-át a két baszk régióban szerezte, azonban nem jutott mandátumhoz Strasbourgban.